

1 אלא בְּזוֹכֵר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הַמְסוּרוֹת לֹא אֶבְיֵי בְּנֵי לְשִׁמּוֹר אוֹתָם עֲסָקִין,
2 דְּכָל הֵיכָא דְמִנְחָה בְּרִשְׁוֹתָא דִּירֵיהּ מִנְחָה – שְׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם
3 שְׁהָאֲבָנִים מוֹנְחוֹת קוֹדֵם שְׁנִטְלָן, בְּרִשְׁוֹתוֹ הֵן מוֹנְחוֹת, וְכִשְׁהִגְבִּיהֵן
4 וְנִטְלָן לֹא שִׁינָה דְבַר וְלֹא הוֹצִיאָן מִיַּדִּי הַקֹּדֶשׁ, שְׁהָרִי הֵן עֵדִין
5 בְּרִשְׁוֹתוֹ, וְלֹכֵן לֹא מַעַל. אֲבָל כְּשִׁמְסֵרן לִיַּדִּי חֲבִירוֹ הוֹצִיאָן מִרְשׁוֹת
6 הַקֹּדֶשׁ, וְלֹכֵן מַעַל. וְאִם כֵּן, אִין קוֹשִׁיא עַל דִּין זֶה, וְאִינוּ כְּהָרִים
7 הַתְּלוּיִים בְּשַׁעֲרָה.
8 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא תִירוּץ אַחַר: אֱלָא, מְשׁוּם מַדָּה שְׁשִׁינָה בְּפִיפָא שֶׁל
9 אוֹתָהּ מִשְׁנָה, שְׁאֵם הַגּוֹזֵר בְּנָאָה – בְּנָה אֵת הָאֲבָן אוֹ הַקּוֹרָה בְּתוֹךְ
10 בֵּיתוֹ, הָרִי זֶה לֹא מַעַל, עַד שִׁדְיוֹר תַּחְתֵּיהּ מְגוֹרִים פְּעֵרַךְ שֶׁל שְׁוֹה
11 פְּרוּפָא. וְיֵשׁ לְתַמּוּדָה עַל דִּין זֶה, מְכַדִּי – הָרִי כְּשִׁסִּיתָת אֵת הָאֲבָן אוֹ
12 הַקּוֹרָה וְקִבְעָה בְּבִנְיָן, שְׁנַוְוִי שְׁנַוְוִיָּה – שִׁינָה אוֹתָהּ, וְקִנָּה אוֹתָהּ
13 בְּשִׁינְוִי, וְהוֹצִיאָהּ בְּזֶה מִרְשׁוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְאִם כֵּן מַה לִּי אִם דֵּר תַּחְתֵּיהּ
14 וְמַה לִּי אִם לֹא דֵּר תַּחְתֵּיהּ, הָרִי כִבֵּר מַעַל בַּהּ בְּשַׁעֲרָה שְׁקִבְעָה. וְלֹכֵן
15 הֵיִינוּ – דִּין זֶה הוּא פְּתִירוֹן הַתְּלוּיִין בְּשַׁעֲרָה.
16 דוּחָה הַגְּמָרָא: וְמַאי קוֹשִׁיא, דְלָמָּא לְכַדְרָב – אוֹלֵי פִירוּשׁ הַמִּשְׁנָה
17 הוּא כְּמוֹ שְׁפִירֵשׁ רַב, דְּאָמַר רַב, מְדוּבֵר כֵּאֵן בְּגוֹזֵן שְׁתַּיְחָה – הַנִּיחַ
18 אֵת הָאֲבָן אוֹ הַקּוֹרָה עַל פִּי הָאֵרִיבָה, וְלֹא עָשָׂה בַּהּ כֵּל שִׁינְוִי, וְיִכּוּל
19 לִיטְלָה מִשֵּׁם כְּשִׁירִצָה, וְלֹכֵן אִי דֵּר פִּיהּ אִין – אִם גַּר תַּחְתֵּיהּ הָרִי
20 הוּא מוֹעַל, מִשׁוּם שְׁנַהֲנָה מִהַקֹּדֶשׁ, וְאִם לֹא דֵּר פִּיהּ, לֹא מַעַל, שְׁהָרִי
21 לֹא נַהֲנָה.
22 מְסִיקָה הַגְּמָרָא: אֱלָא, לְעוֹלָם נִתְרַץ בְּדַרְבָּא, שְׁמַעִילוֹת הֵן כְּהָרִים
23 הַתְּלוּיִים בְּשַׁעֲרָה, מְשׁוּם הַדִּין שְׁאֵם נוֹכַר בַּעַל הַבַּיִת וְלֹא נוֹכַר
24 שְׁלִיחַ, שְׁלִיחַ מַעַל. וְדָקָא קוֹשִׁיא לָךְ – וְמַה שְׁהַקְּשִׁית עַל כֵּךְ, הָרִי
25 הַשְּׁלִיחַ מַעַל מִיַּדִּי דְתָהוּ אֲמוּצִיא מְעוֹת הַקֹּדֶשׁ לְחוּלִין – כְּשֵׁם שְׁכַךְ
26 הַדִּין בְּכָל מִי שְׁמוּצִיא מְעוֹת הַקֹּדֶשׁ לְחוּלִין בְּשׁוּגָה, יֵשׁ לְהַשִּׁיב עַל
27 כֵּךְ שְׁאִין שְׁנֵי הַמְּקָרִים דּוּמִים, שְׁהָרִי הָתָם – בְּכָל מוּצִיא מְעוֹת
28 הַקֹּדֶשׁ לְחוּלִין, זֶה שְׁהוּצִיאֵם מִיַּדֵּךְ דְּעָאִיפָא וְזוֹי דְּהַקְּדָשׁ – יַדַּע
29 שִׁישׁ בְּרִשְׁוֹתוֹ מְעוֹת שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְאִיבְעִי לִיָּהּ לְעִוְוִי – הִיָּה צִרִיךְ
30 לְעִיֵן וְלִבְדוּק הָאֵם הַמְּעוֹת שְׁמוּצִיא הֵן שְׁלוֹ אוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, וְכִיּוֹן
31 שְׁלֹא בְּדַק חֵיבִיבָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה. אֲבָל הָכָּא – בְּדִין זֶה, מִי יַדַּע – וְכִי
32 יוֹדַע הַשְּׁלִיחַ שִׁיתְכֵן שְׁמַעוֹת אֵלוֹ הֵן מְעוֹת הַקֹּדֶשׁ, הָרִי אִינוּ צִרִיךְ
33 לְהַעֲלוֹת כֵּךְ בְּדַעְתּוֹ, וְקִרּוּב הוּא לְאוֹנֵס יוֹתֵר מִלְשׁוּגָה, וְאִף עַל פִּי
34 כֵּן אֲנוּ מְדַמִּים אוֹתוֹ לְמִי שְׁמַעַל בְּשׁוּגָה, וְלֹכֵן הֵיִינוּ – דִּין זֶה הוּא
35 פְּתִירוֹן הַתְּלוּיִין בְּשַׁעֲרָה.
36 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: הַלְכוֹת שְׁבַת חֲגִיגוֹת וְהַמְעִילוֹת וְכוּ', מְקַרָּא מוּעָט
37 וְהַלְכוֹת מְרוּפּוֹת.
38 תְּנָא בְּבֵרֵיתָא, נִנְעִים – דִּינֵי טוּמְאוֹת צִרְעָת, וְאֶהְלוֹת – דִּינֵי טוּמְאוֹת
39 אַהֲל הַמַּת, יֵשׁ לָהֶם מְקַרָּא מוּעָט וְהַלְכוֹת מְרוּפּוֹת.
40 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא עַל הַבְּרֵייתָא: וְכִי בְּנַעֲשִׂים יֵשׁ רַק מְקַרָּא מוּעָט, וְהֵלָא
41 הַפְּרָשׁוֹת הַעוֹסְקוֹת בְּעִנְיֵי נִנְעִים, מְקַרָּא מְרוּפָּה הוּא.
42 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: אָמַר רַב פְּסָא, הָכִי קְאָמַר – כֵּךְ כּוּוֹנֵת הַבְּרֵייתָא,
43 שְׁבִנְעִים יֵשׁ מְקַרָּא מְרוּפָּה וְהַלְכוֹת מוּעָטוֹת, וְאִילוּ בְּאֶהְלוֹת יֵשׁ
44 מְקַרָּא מוּעָט וְהַלְכוֹת מְרוּפּוֹת.
45 שׁוֹאֲלַת הַגְּמָרָא: וְמַאי נְפָקָא מִיָּנָה – מַדָּה יוּצֵא מְדַבֵּר זֶה לְמַעֲשָׂה,
46 וְלִשְׁם מַה נִּאֲמַר. מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: דְּאִי מְסַתְּפָא לָךְ מִלְּתָא – אִם
47 אַתָּה מְסַתְּפָא בְּדַבֵּר בְּדִינֵי נִנְעִים, עֵינִין בְּקַרְיָא – בְּמִקְרָא, שְׁשֵׁם
48 מְבוֹאֲרִים דִּינִים אֵלוֹ בְּאֵרִיכוֹת. וְאִי מְסַתְּפָא לָךְ מִלְּתָא בְּעִנְיֵי
49 אֶהְלוֹת, עֵינִין בְּמִתְנִיתִין – בְּמִשְׁנִיּוֹת, שְׁכֵן בְּתוֹרָה נִכְתָּב עַלֵיהֶם רַק
50 מְקַרָּא מוּעָט.
51 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: הַדִּינִין – דִּינֵי מְמוֹנוֹת, יֵשׁ לָהֶם עַל מַדָּה שִׁימּוּכוֹ.
52 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: מַלְשׁוֹן זֶה מִשְׁמַעַ שְׁאִינָם מְפוֹרְשִׁים בְּתוֹרָה, אֵלָּא
53 שִׁישׁ לָהֶם עַל מַדָּה שִׁימּוּכוֹ, וְהָרִי מִיְכָתֵב בְּתִיבָן – דִּינֵי מְמוֹנוֹת
54 נִכְתָּבוּ בְּפִירוּשׁ בְּתוֹרָה.
55 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: לֹא נִצְרָכָא – לֹא נִצְרָכָא דְבֵרֵי הַמִּשְׁנָה אֱלָא לְכַדְרֵי
56 – לְדִינוֹ שֶׁל רַבִּי וְשִׂאֵר דִּינִים כִּיּוּצָא בּוֹ, שְׁאִינָם מְפוֹרְשִׁים בְּתוֹרָה.
57 דְּתַנְיָא בְּבֵרֵיתָא, רַבִּי אֱוִמֵר, בְּפִסּוּק (שְׁמוֹת כ"ג) 'וְנִתְתָּהּ נֶפֶשׁ תַּחַת
58 נֶפֶשׁ', הָאֲמוּר לְגַבִּי מִי שֶׁתְּכוּיֵן לְהַכּוֹת אֵת חֲבִירוֹ וּבִטְעוֹת הַכּוֹה

59 אֲשֶׁה הַרְהָ, וּמַתָּה הָאֲשֶׁה, אִין הַכוּוֹנָה שְׁהַמְכָּה חֵיבִיב מִיתָה, אֵלָּא
60 הַכוּוֹנָה הִיא שִׁישְׁלָם מְמוֹן לְיוֹרְשֵׁי הָאֲשֶׁה בְּדַמִּי הַנֶּפֶשׁ שְׁהָרַג. מוּסִיף
61 רַבִּי וְשׁוֹאֵל: אִתָּה אֱוִמֵר שְׁכוּוֹנַת הַפִּסּוּק לְמִמּוֹן, אוּ – אוֹלֵי אִינוּ כֵּךְ,
62 אֱלָא הַכוּוֹנָה הִיא לְנֶפֶשׁ מְשִׁשׁ, דְּהֵיִינוּ שְׁחִיבִיב מִיתָה. מְשִׁיב רַבִּי: דְּבַר
63 זֶה נִלְמַד בְּגִזְרָה שׁוּדָה, שְׁנִצְרָכָא לְשׁוֹן 'נִתְנָה' לְמִפְּתָה – כֵּאֵן, כְּשֶׁהָרַג
64 אֵת הָאֲשֶׁה, שְׁנִאֲמַר 'וְנִתְתָּה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ', וְנִצְרָכָא 'נִתְנָה'
65 לְמִעֲלָה – לְעֵיל בְּפִסּוּק הַקּוֹדֵם, כֵּאֲשֶׁר הָאֲשֶׁה לֹא מַתָּה, אִךְ הַפִּילָה
66 אֵת וְלְדוֹתֶיהָ, נִאֲמַר 'עֲנוֹשׁ יַעֲבֹד וְגו' וְנִתֵּן בְּפִלְלִים', דְּהֵיִינוּ שְׁמַשְׁלָם
67 אֵת דְּמֵי הוֹלְדוֹת. מַה לְחֵלְן – לְגַבִּי הִיזָק וְלְדוֹת מַשְׁלָם מְמוֹן, אִף בָּאֵן
68 כְּשֶׁהָרַג אֵת הָאֲשֶׁה, כּוּוֹנַת הַתּוֹרָה הִיא לְתַשְׁלוּמֵי מְמוֹן, וְלֹא לְחִיּוּב
69 מִיתָה. וְדִין זֶה אִינוּ מְפוֹרֵשׁ בְּתוֹרָה, אֵלָּא שִׁישׁ לוֹ עַל מַדָּה שִׁימּוּךְ,
70 שְׁכֵן נִדְרַשׁ מְגִזְרָה שׁוּדָה.
71 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: עֲבֻדוֹת הַקְּרַבְנוֹת, יֵשׁ לָהֶם עַל מַדָּה שִׁימּוּכוֹ.
72 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: הָרִי דִינֵי הַקְּרַבְנוֹת מִיְכָתֵב בְּתִיבָן – נִכְתָּבוּ בְּתוֹרָה
73 בְּפִירוּשׁ.
74 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: לֹא נִצְרָכָא אֱלָא לְהוֹלְכַת הָדָם, דְּתַנְיָא בְּבֵרֵיתָא,
75 נִאֲמַר לְגַבִּי קִרְבֵּן עוֹלָה (וְיִקְרָא א' ה'), 'וְשָׁחַט אֵת בֶּן הַבְּקָר לְפָנֵי ה',
76 וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַפְּהֻלִים אֵת הָדָם'. מְבִאֲרַת הַבְּרֵייתָא, מַדָּה
77 שְׁנִאֲמַר 'וְהִקְרִיבוּ' אִין הַכוּוֹנָה לְהוֹלְכַת הָדָם אֵל הַמִּזְבֵּחַ, כְּפִי
78 שְׁמַשְׁמַע מִפְּשׁוֹת לְשׁוֹן הַכְּתוּב, אֵלָּא 'וְהִקְרִיבוּ' זֶה קְבֻלָּת הָדָם,
79 שְׁהָרִי 'וְהִקְרִיבוּ' נִכְתָּב לְאַחַר הַשְּׁחִיטָה, וְאִי אֲפֻשֵׁר לְהוֹלִיךְ אֵת
80 הָדָם אִם לֹא קִיבְלוֹ אוֹתוֹ. וּמְלַמְדִינוּ הַכְּתוּב שְׁקִבְלַת הָדָם הִיא
81 עֲבוּדָה, וְצִרְיָכָה לְהִיעֲשׂוֹת עַל יַדִּי כְּהֵן. וּמְכָל מְקוֹם גַּם הוֹלְכַת הָדָם
82 הִיא עֲבוּדָה, הוּאֵיל וְאֶפְקָה רְחֻמָּא – וְנִקְטַת הַכְּתוּב אֵת קְבֻלַּת הָדָם
83 בְּלִשׁוֹן 'וְהוֹלְכָה', שְׁהָרִי 'וְהִקְרִיבוּ' הוּא לְשׁוֹן הוֹלְכָה, כְּדַכְּתִיב – כְּמוֹ
84 שְׁנִאֲמַר לְגַבִּי אִיבְרֵי הַקְּרֵבֵן (שֵׁם א' ה'), 'וְהִקְרִיבוּ הַכְּהֵן אֵת הַכֹּהֵן וְהִקְרִיבוּ
85 הַמִּזְבֵּחַ', וְאָמַר מַר, 'וְהִקְרִיבוּ' אִין הַכוּוֹנָה לְהַקְטִירָה, שְׁהָרִי
86 הַהַקְטִירָה נִאֲמַרָה בְּפִירוּשׁ, אֵלָּא 'וְהִקְרִיבוּ' זֶה הוֹלְכַת אֲבָרִים לְכֶבֶשׂ,
87 וְכֵךְ גַּם 'וְהִקְרִיבוּ' מִשְׁמַעוֹתוֹ הוֹלְכַת דָּם, וְנִקְטַת הַכְּתוּב לְשׁוֹן זֶה כְּדִי
88 לְמִיפְּרָא – לְלַמְדִינוּ דְּהוֹלְכָה לֹא תַפְקָה – לֹא תוּצִיאָה מְכָל קְבֻלָּתָה,
89 דְּהֵיִינוּ שְׁלֹא תֵאֲמַר שֶׁהוֹלְכָה אִינָה נַחֲשֶׁבַת עֲבוּדָה, אֵלָּא גַּם
90 הוֹלְכָה הִיא עֲבוּדָה שְׁצִרְיָכָה לְהִיעֲשׂוֹת עַל יַדִּי כְּהֵן, וְלֹא רַק
91 קְבֻלַּת הָדָם. וְעֲבוּדָה זֶה אִינָה מְפוֹרֵשֶׁת בְּתוֹרָה, אִךְ יֵשׁ לָהּ עַל מַדָּה
92 שְׁתַּסְמוּךְ, כְּמוֹ שֶׁהַתְּבָאֵר.
93 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: דִּינֵי הַתְּהוֹרוֹת, יֵשׁ לָהֶם עַל מַדָּה שִׁימּוּכוֹ.
94 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: הָרִי דִינֵי טוּמְאוֹת מִיְכָתֵב בְּתִיבָן – נִכְתָּבוּ בְּפִירוּשׁ
95 בְּתוֹרָה.
96 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: לֹא נִצְרָכָא אֱלָא לְשִׁיעוֹר מְקָנָה – כְּמַדָּה מִים צִרִיךְ
97 שִׁיחִיו בְּמִקְוֵה, דְּלֹא בְּתִיבָא – שְׁדַבֵּר זֶה לֹא נִאֲמַר בְּפִירוּשׁ. דְּתַנְיָא,
98 נִאֲמַר (וְיִקְרָא טו טז) לְגַבִּי בַעַל קִרִי וְיִחְזֵן (אֵת בְּשִׂרוֹ) בְּמִים אֵת כָּל
99 בְּשִׂרוֹ, דּוֹרֶשֶׁת הַבְּרֵייתָא, מִמָּה שְׁנִקְטַת הַכְּתוּב 'בְּמִים' וְלֹא 'בְּמִים'
100 מִשְׁמַע, שִׁישׁ לְרַחוּץ בְּמִים מִיּוּחָדִים, מְכָאֵן שְׁצִרִיךְ לְטַבּוֹל דּוּקָא
101 בְּמֵי מְקָנָה – שְׁנִקּוֹ וְנִאֲסַפּוּ מִעֲצָמָם מִמֵּי הַגְּשָׁמִים, וְלֹא בְּמִים
102 שְׁאוּבִים, דְּהֵיִינוּ שְׁשָׂאֲבוּ אוֹתָם בְּכָלִי וְעָשׂוּ מֵהֶם מְקוּהָ. וּמִמָּה
103 שְׁנִאֲמַר 'אֵת כָּל בְּשִׂרוֹ' וְלֹא נִאֲמַר 'אֵת בְּשִׂרוֹ' דּוֹרֶשֶׁת הַבְּרֵייתָא,
104 שְׁצִרִיךְ שִׁיחִיו בְּמִקְוֵה דִי מִים כְּדִי שִׁיחִיהָ כָּל גּוּפּוֹ עוֹלָה – מִתְכַּסֶּה
105 בְּתֵן בְּתָת אַחַת. וְכִפְתָּה הֵן הַמִּים שְׁכָל גּוּפּוֹ מִתְכַּסֶּה בָּהֶם, מִים
106 הַמְּלִאִים כְּלִי בְּגוּדֵל אֶמְתָּה אוֹרֵךְ עַל אֶמְתָּה רֹחַב, בְּרוּם – בְּגוּבָה
107 שְׁלֹשׁ אַמּוֹת. וְשִׁיעוֹר הַקְּמִים לְפִי זֶה, שְׁכִמוֹת מֵי מְקָנָה הֵם אֲרַבְעִים
108 סָאָה. וְדִין זֶה אִינוּ מְפוֹרֵשׁ בְּתוֹרָה, אִךְ יֵשׁ לוֹ עַל מַדָּה שִׁימּוּךְ, שְׁהָרִי
109 נִדְרַשׁ מִיִּתּוֹר, כְּמוֹ שֶׁהַתְּבָאֵר.
110 שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה: הַמְּמָאוֹת יֵשׁ לָהֶם עַל מַדָּה שִׁימּוּכוֹ.
111 מְקַשָּׁה הַגְּמָרָא: הָרִי דִינֵי טוּמְאוֹת מִיְכָתֵב בְּתִיבָן – נִכְתָּבוּ בְּפִירוּשׁ
112 בְּתוֹרָה.
113 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא: לֹא נִצְרָכָא, אֱלָא לְחִתִּיכָה בְּגוּדֵל בְּעַרְשָׁה מֵן
114 הַשְּׂרָץ, שְׁגַם הִיא מְטַמְאָת, דְּלֹא בְּתִיבָא – שְׁדִין זֶה לֹא נִכְתָּב בְּפִירוּשׁ
115 בְּתוֹרָה. דְּתַנְיָא בְּבֵרֵיתָא, נִאֲמַר (וְיִקְרָא י"א לא) 'אֵלָּה הַטְּמְאִים לְכֶם
116 בְּכָל הַשְּׂרָץ, כָּל הַגֵּזַע בְּהֵם בְּמִתָּם וְטְמָא', וְאֵת הַלְשׁוֹן 'בְּהֵם' יְבֹזֵל

- 1 נצמתי, ה"ז באופן ש"העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו"³⁸, כך, שגם באתפשטותא דמשה
2 שבדור ישנו כל העצם דמשה.
- 3 וע"י ההתקשרות לרבי – משה שבדור, שיש בו כל העצם דמשה – מקשר הרבי את הסתים שבנשמה
4 (ע"י סתים דתורה) עם הסתים דקוב"ה.
- 5 ולכן: כל ישראל צריכים לידע שע"י קיום התומ"צ בלבד, ללא התקשרות לרבי, וללא פנימיות התורה
6 שנתגלתה ע"י הרביים, מגיעים אמנם לדרגות הכי נעלות בקדושה, אבל חסרה ההתקשרות דעצם הנשמה
7 עם עצמות ומהות א"ס ב"ה; ובהכרח שתהי' ההתקשרות אל הרבי – משה שבדור, שיש בו כל העצם
8 דמשה – שהוא מקשר את הסתים דישראל, עצם הנשמה, עם סתים דתורה, פנימיות התורה שנתגלתה
9 ע"י הרביים, ועי"ז עם סתים דקוב"ה.
- 10 יב. וכשם שהדברים אמורים ברוחניות (שהמשכת עצם הנשמה נעשית ע"י הרבי, משה שבדור) – כן
11 הוא גם בגשמיות:
- 12 החיות העצמי (שהוא למעלה מההתחלקות דגיבור וחלש, שהחילוק ביניהם אינו אלא בכחות הגלויים)
13 – התגלותו והמשכתו נעשית ע"י הרבי דוקא, משה שבדור.
- 14 כלומר: בנוגע להתפשטות החיות – הרי כשישנו איזה קלקול (לא רק העלם החיות, אלא קלקול
15 בהתפשטות החיות)³⁹ יכולים לפנות לרופא, והרופא יכול לעזור; אבל בנוגע לחיות עצמי – לא יכול
16 רופא לעזור, ובהכרח לפנות אל הרבי דוקא, משה שבדור, שיש בו כל העצם דמשה, והוא יכול להמשיך
17 גם חיות עצמי.
- 18 ומזה מובן שגם כאשר חוות-דעתו של הרופא היא שפלוני אינו יכול לחיות ח"ו, הרי, בנוגע לחיות
19 עצמי אין הרופא בעל-הבית, וביכלתו של הרבי, משה שבדור, להמשיך חיות עצמי.
- 20 יג. בענין ההתקשרות אל הרבי יש תועלת גם בהדיבור על זה – בבחינת "ונשלמה⁴⁰ פרים שפתינו"¹⁰.
- 21 (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:) יעזור השי"ת שלא יצטרכו להענין ד"ונשלמה פרים שפתינו", אלא
22 הרבי בעצמו – "הרבי שליט"א"⁴¹ - יוליכנו לקראת משיח צדקנו⁴².

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר (סה"ש תרח"ץ ע' 251) על חסיד
שחזר מהתועדות ופגש בשוטר ששאל אותו: "קטא אידיאט" (מי
הוא ההולך), והשיב החסיד: "ביטול אידיאט" (ביטול הולך). –
החסיד הנ"ל חזר מהתועדות שבה דיברו אודות התהוות יש מאין
וענין הביטול, והדברים פעלו עליו שלא ירגיש ישות עצמו ("זיין
אייגענע ישות"), אלא שהכל בטל, ועד כדי כך חדר הדבר אצלו,
שהשיב לשוטר (ששאלו מי הוא) "ביטול אידיאט", והשוטר –
שהי' גוי – "שמע" ש"ביטול אידיאט"!

38 ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ז.
וש"נ.
39 בזכרון אחדים: ואפילו התעלפות שהיא בהתפשטות
החיות.
40 הושע יד, ג.
41 ראה שיחת יום שמח"ת (לעיל ע' 52) הערה 35.
42 במהלך ההתועדות – לא זוכרים באיזה ענין – סיפר כ"ק
אדמו"ר שליט"א:

המשך ביאור למס' חגיגה ליום ראשון עמ' א

- 1 היית לפרש שרק אם נוגע בכולן, דהיינו כשהם שלמים, אז נטמא,
2 אבל כשהשרץ אינו שלם אינו מטמא, תלמוד לומר – מלמדינו
3 הכתוב (שם פסוק לב) 'וכל אשר יפל עליו מזהם ב'מא' ו'טמא',
4 שמהלשון 'מזהם' משמע שאפילו אם נגע בחלק מהם נטמא. ועדיין
5 יכול היית לפרש, שאפילו אם נגע ב'מקצתן', דהיינו בחתיכה קטנה
6 מהם, יטמא, ואין לדבר שיעור, תלמוד לומר 'ב'מא', משמע שרק
7 אם נגע בשרץ שלם נטמא. הא פיצד מתיישבים שני הפסוקים
8 הללו, אלא שאינו נטמא עד שיגע ב'מקצתו' של השרץ, אך שיהיה
9 שיעור גדול, שהוא נחשב כ'כולו', ושיערו ח'ממים שיעור זה פ'חתיכה
10 שגודלה כ'עך'שה, ש'פן החומט', שהוא אחד משמונה שרצים,
- 11 תתקלתו – בתחילת ברייתו הוא בגודל כ'עך'שה, וכיון שיש שרץ שלם
12 בגודל כ'עדשה, נחשב גם מקצת שרץ בגודל כ'עדשה כשרץ שלם.
13 רבי יוסי ר'רבי יהודה אומר, אין השיעור כ'עדשה, אלא כ'זנב
14 ה'מא', שטבעו לפרכס גם אחר שניתק מגוף הלטאה, משום שיש
15 לו חיות מצד עצמו, ולכן יש לו חשיבות כשרץ שלם, ומכאן נלמד
16 לכל מקצת שרץ בשיעור זנב הלטאה, שנחשב כשרץ שלם. ודין
17 זה אינו מפורש במקרא, אך יש לו על מה שיסמוך, כמו שהתבאר.
18 שנינו במשנה: ע'ריות יש להם על מה שיסמוכו. מקשה הגמרא: הרי
19 עריות מ'כתב כ'תיבן – נכתבו בפירוש בתורה. מתרצת הגמרא: לא
20 נצ'ר'א,

1 אלא לְבַתוֹ שְׁנוּלְדָה לוֹ מֵאַנּוֹסָתוֹ – מאשה שבא עליה באונס,
2 דַּאיִסוּר זֶה לֹא פְּתִיבָא – לא נאמר בתורה בפירוש, אלא נלמד
3 מדרשה, דַּאֲמַר רַבָּא, אֲמַר לִי רַבִּי יִצְחָק בְּרַ אֲבָדִימִי, האיסור על בתו
4 מאנוסתו אֲתִיבָא – נלמד מגזירה שוה 'הִנְהוּ' 'הִנְהוּ', ועונש שריפה
5 עליה אֲתִיבָא – נלמד מגזירה שוה 'יִפְהוּ' 'יִפְהוּ'. ולדין זה כוונת
6 המשנה, שאף שאינו מפורש בתורה, יש לו על מה שיסמוך.
7 שנינו במשנה: הדינין והעבודות הטהרות והטמאות ועריות יש
8 להן על מה שיסמכו, וְהֵן הֵן גּוֹפֵי תוֹרָה.
9 תמדה הגמרא: וכי הֵנִי אֵין – דברים אלו שהוזכרו, שהם
10 כמפורשים משום שיש להם על מה שיסמכו, הם גופי תורה, ואילו
11 הֵנֶךָ לֹא – הדברים שהוזכרו קודם לכן, שאינם מפורשים כל כך,
12 אינם גופי תורה.
13 מתרצת הגמרא: אֵלָא אֵימָא – אמור בכוונת המשנה, שְׁהֵן וְהֵן – אלו
14 ואלו גופי תורה, והתיבות הללו מוסבות גם על הדברים שהם
15 כהררים התלויים בשערה, שגם הם גופי תורה.

16 הדרן עלך הכל חייבין

17 פרק שני – אין דורשין

18 המשנה הראשונה של פרק זה היא המשך לפרק הקודם. לאחר
19 מכן יוסיפו להתבאר בו ענייני קרבן חגיגה, ואחר כך יבואר מהי
20 הטהרה הנצרכת לעוסקים בטהרות.

21 משנה

22 במשנה שבסוף הפרק הקודם (לעיל י) הוזכרו דיני עריות. המשנה
23 מוסיפה ועוסקת בדיני עריות: אֵין דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת בְּשִׁלְשָׁה – אסור
24 ללמד דיני עריות בקבוצה של שלשה או יותר, אלא רק של שנים.
25 וְלֹא דוֹרְשִׁים בְּמַעֲשֵׂה פְּרָאשִׁית – במדעי הטבע והחקירה בראשית
26 הבריאה בְּשָׁנִים, אלא רק ביחיד. וְלֹא עוֹסְקִים בְּמַעֲשֵׂה מְרֻבְּבָה –
27 מהות מציאות הבורא יתברך ותאריזו ופירוש שמוותיו ותאריזו,
28 ומציאות העולם והשתלשלות הנמצאים וכדומה, אפילו בְּיַחֲדִי,
29 אֵלָא אִם בֵּן הָיָה אוֹתוֹ יַחֲדִי חֲכָם וּמְבִין אֶת הַדְּבָרִים מְדַעְתוֹ.
30 יש דברים שבהם אסור לעסוק כלל: כָּל הַמְּסַתְּבָל – חושב ומתבונן
31 בְּאֲרֻבְעָה דְבָרִים שִׁיבּוּאָרוֹ, רְתוּ לוֹ בְּאֵילוֹ – טוב ויפה היה לו אילו
32 לֹא בָּא לְעוֹלָם כָּלֵל. ואלו הן: מַה יֵשׁ לְמַעְלָה מִהַרְקִיעַ שֶׁעַל רֹאשֵׁי
33 החיות, וּמַה יֵשׁ לְמַטָּה מִהָאָרֶץ, מַה יֵשׁ לְפָנַיִם – מעבר לרקיע לצד
34 מזרח, וּמַה יֵשׁ לְאַחֹר – מעבר לרקיע לצד מערב. וְכֵן כָּל שְׁלֹא חָס
35 עַל כְּבוֹד קוֹנּוֹ, רְתוּ לוֹ שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם.

36 גמרא

37 הגמרא מבררת את דברי המשנה: אֲמַרְתָּ בְּרִישָׁא – התנא אומר
38 בתחילה וְלֹא בְּמְרַבְבָּה בְּיַחֲדִי, שאסור לאדם לעסוק במרכבה
39 אפילו לבדו, ובהכרח שמדובר במי שהוא חכם ומבין מדעתו,
40 שהרי הוא לומד לבדו ואין שם מי שילמדנו, ואף על פי כן אסור
41 לו לעסוק במעשה מרכבה, וְהָדַר אֲמַרְתָּ – וחוזר התנא ואומר 'אֵלָא
42 אִם בֵּן הָיָה חֲכָם וּמְבִין מְדַעְתוֹ', הרי שיחיד שיכול ללמוד לבדו
43 ולהבין מעשה מרכבה בעצמו מותר לו לעסוק בזה.
44 מבארת הגמרא: הֵכִי קָאָמַר, אֵין דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת לְשִׁלְשָׁה תַלְמִידִים
45 מלבד הרב הדורש, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה פְּרָאשִׁית לְשָׁנַיִם – לשני תלמידים
46 מלבד הדורש, וכל שכן לשלשה, וְלֹא בְּמְרַבְבָּה לְיַחֲדִי – לתלמיד
47 אחד, אֵלָא אִם בֵּן הָיָה אוֹתוֹ הַתַּלְמִיד חֲכָם וּמְבִין מְדַעְתוֹ, שאם יהיו
48 לו ספיקות לא יצטרך לשאול את רבו, שאין זו דרך ארץ כלפי
49 מעלה, לפרש דברים הללו בפה.
50 שנינו במשנה: אֵין דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת בְּשִׁלְשָׁה.

51 מבררת הגמרא: מַאי מְעָמָא – מה הטעם לאיסור זה. אֵילִימָא – אם
52 נאמר שהטעם הוא משום דְּבַתִּיב בְּפִרְשַׁת עֵרִיּוֹת (ויקרא יח ו) 'אִישׁ
53 אִישׁ אֵל כָּל שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֵרְוָה', ומוזכרים כאן
54 שלשה אנשים, שהרי 'אִישׁ אִישׁ' הרי אלו תְּרֵי – שנים, ו'שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ'

55 חד – עוד אדם אחד, וְעַל כֵּךְ אֲמַר רַחֲמֵנָא – אמרה התורה 'לֹא
56 תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֵרְוָה', דהיינו שלא תתקרבו שלשתכם זה אצל זה
57 לגלות טעמי פרשת עריות, אם כן קשה, אֵלָא מְעָתָה, גם במה
58 דְּבַתִּיב (שם כד טו) 'אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֶלְהֵיוּ וְנִשְׂא חֲטָאוֹ', וכן במה
59 שנאמר (שם כב ו) 'אִישׁ אִישׁ וְגו' אֲשֶׁר יִתֵּן מוֹדָעוֹ לְמוֹלֵךְ מוֹת יוֹמָתוֹ,
60 הֵכִי נִמְי' – האם גם שם תדרוש כך, שאסור ללמד דינים אלו לפני
61 שנים. אֵלָא, הִנְהוּ מִיַּבְעֵי לִיה – תיבות 'איש איש' שבפסוקים אלו
62 נצרכות כדי לרבות את הַנְּכָרִים, שְׁגַם הֵם מוֹזְהָרִין עַל כְּרַבַּת הַשָּׁם
63 וְעַל עֲבוּדָה וְרַה בְּיִשְׂרָאֵל, ואם כן הֵאֵי נִמְי' – הפסוק 'איש איש'
64 שבפרשת עריות, גם הוא מִיַּבְעֵי לִיה לְרַבּוֹת אֶת הַנְּכָרִים, שְׁמוֹזְהָרִין
65 עַל הָעֵרִיּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, ואין ללמוד ממנו שאין דורשים בעריות
66 בשלשה.

67 וְאֵלָא נִאֲמַר שֵׁאִיסוּר זֶה נִלְמַד מִדְּבַתִּיב בְּפִרְשַׁת עֵרִיּוֹת (שם יח ל)
68 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי לְבַלְתֵּי עֲשׂוֹת מִחֻקּוֹת הַתּוֹעֵבֹת, וְיֵשׁ
69 לְדֹרוֹשׁ, וּשְׁמַרְתֶּם' תְּרֵי – שני אנשים, 'מִשְׁמַרְתֵּי' חד – איש אחד,
70 הרי כאן שלשה, וְעַלֵיהֶם אֲמַר רַחֲמֵנָא 'לְבַלְתֵּי עֲשׂוֹת מִחֻקּוֹת
71 הַתּוֹעֵבֹת', כלומר שאין לדרוש בדיני עריות בשלשה, אם כן קשה,
72 אֵלָא מְעָתָה, גם במה דְּבַתִּיב (שמות לא יד) 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשִּׁבְעָה, וְכֵן
73 במה שנאמר (שם יב יז) 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת, וְכֵן במה שנאמר
74 (במדבר יח ד) 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי הַקִּדְשׁ, הֵכִי נִמְי' – האם גם שם
75 תדרוש כך, שאסור לדרוש בהם לפני שנים.

76 מסיקה הגמרא: אֵלָא אֲמַר רַב אֲשִׁי, מַאי – מהי כוונת התנא 'אֵין
77 דוֹרְשִׁין בְּעֵרִיּוֹת בְּשִׁלְשָׁה', שאֵין דוֹרְשִׁין בְּסַתְרֵי עֵרִיּוֹת (בְּשִׁלְשָׁה),
78 שרק דיני עריות הנסתרים שאינם מפורשים בתורה, אותם אסור
79 ללמד לשלשה תלמידים, ולא בכל דיני וטעמי עריות. מַאי מְעָמָא
80 – ומה הטעם לאיסור זה, כְּכִרָא הוּא – חכמים אסרו זאת מסברא,
81 שכן כִּי תְרֵי כִּי יִתְבִי קָמִי רַבִּיהוּ – כאשר שני תלמידים יושבים לפני
82 רבם, חד שְׁקִיל וְתַרִי בְּהַדִּי רַבִּיהוּ – אחד מהם נושא ונותן עם הרב,
83 וְאֵדְרֵךְ מְצִיל אֲוִדְנִיה לְגַמְרָא – והשני מטה אצלו ללימודם, ושומע גם
84 הוא את דברי הרב, אבל תְּלַתָא – כאשר הם שלשה תלמידים, יש
85 לחשוש דַחַד שְׁקִיל וְתַרִי בְּהַדִּי רַבִּיהוּ – אחד מהם יהיה נושא ונותן
86 עם הרב, וְהֵנֶךָ תְרֵי שְׁקִילוּ וְתַרִי בְּהַדִּי תְרֵי – ושני האחרים יהיו
87 נושאים ונותנים ביניהם, וְלֹא יְדַעֵי מַאי קָאָמַר רַבִּיהוּ – ולא ידעו
88 מה אמר רבם באותו הזמן, וְאֵתוּ לְמִישְׁרֵי אִיסוּרָא בְּעֵרִיּוֹת – ויבואו
89 להתיר איסורי עריות שאינם מפורשים בתורה, מחמת שלא שמעו
90 כשרבם דרש שהם אסורים.

91 מקשה הגמרא: אֵי הֵכִי, כָּל הַתּוֹרָה נִמְי' – גם בכל הדינים שבתורה
92 נחשוש לכך, ונאסור ללמדם לשלשה. מתרצת הגמרא: דִּינֵי עֵרִיּוֹת
93 שְׂאֵנִי – שונים מכל התורה, משום דַּאֲמַר מַר, גּוֹל וְעֵרִיּוֹת נִפְשׁוּ שֶׁל
94 אָדָם מִתְּפַרְתֵּן וּמִתְּאָוָה לְהֵם, וחששו חכמים שמתוך כך יבואו
95 להתיר שלא כדִין.

96 חזרת הגמרא ומקשה: אֵי הֵכִי, גּוֹל נִמְי' – גם דיני גזל יהיה אסור
97 ללמד לשלשה, שהרי גם גזל הנפש חומדת ומתאוה, ונחשוש
98 שיתירו שלא כדִין. מתרצת הגמרא: באיסור עֵרִיּוֹת, בֵּין בְּפָנָיו בֵּין
99 שְׁלֵא בְּפָנָיו נִפְיֵשׁ יִצְרִיהוּ – יצרו גדול בין כשהעבירה לפניו ויכול
100 לעבור עליה, ובין כשאינה לפניו, ולכן גם בשעת הלימוד חששו
101 שיצרם יפתה אותם להתיר את האסור, אבל בַּגּוֹל, כשהעבירה
102 בְּפָנָיו ויכול לגולל נִפְיֵשׁ יִצְרִיהוּ – יצרו גדול, אבל שְׁלֵא בְּפָנָיו לֹא
103 נִפְיֵשׁ יִצְרִיהוּ, ולכן לא חששו שבשעת הלימוד יבואו להתיר את
104 האסור.

105 שנינו במשנה: אין דורשין וכו' וְלֹא בְּמַעֲשֵׂה פְּרָאשִׁית בְּשָׁנַיִם.
106 מבררת הגמרא: מָנָא הֵנִי מִיָּלִי – מהיכן נלמד דִין זה. משיבה
107 הגמרא: דְּתַנּוּ רַבִּנּוּ בְּבֵרִיתָא, נִאֲמַר (דברים ד לב) 'כִּי שְׂאֵל נָא לְיָמִים
108 רְאוּשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אֶדָם עַל
109 הָאָרֶץ וְלִמְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצֵּה הַשָּׁמַיִם, ופסוק זה נדרש לענין
110 הלימוד במעשה בראשית, ומכך שנאמר 'שאל' בלשון יחיד,
111 מבואר שדווקא יחיד שואל, וְאֵין שְׁנַיִם שׂוֹאֲלִין. מוסיפה הברייתא
112 ושואלת: מאחר שיחיד רשאי לשאול בימים הראשונים, יָכוֹל –
113 שמה תאמר שישאל אָדָם גם במה שהיה קודם שִׁנְבְּרָא הָעוֹלָם,
114 תִלְמוּד לִימָר – מלמדינו הכתוב 'לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אֶדָם

24 דקיבוץ גלויות, "תקע בשופר גדול לחרותנו ..
 25 וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו"¹¹⁴,
 26 "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹¹⁵, "קהל
 27 גדול ("ויקהל משה את כל עדת בני ישראל")
 28 ישוּבו הנה"¹¹, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר
 29 הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי
 30 (והמשולש, שכולל גם בית ראשון ובית שני¹¹⁶)
 31 ולקדש הקדשים¹¹⁷ (מקום הארון, שבו נמצאים
 32 לוחות ראשונות¹¹⁸ ולוחות שניות¹¹⁹).
 33 ובלשון הכתוב בהתחלת פ' פקודי שקורין
 34 במנחת שבת פ' ויקהל: "אלה פקודי המשכן
 35 משכן", "שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן¹²⁰
 36 בשני חורבניו"⁹, כמו משכון שחוזר לבעליו
 37 בשלימות - בביהמ"ק השלישי (שכולל גם בית
 38 ראשון ובית שני (והמשכן)), שיבנה במהרה
 39 בימינו, ותיכף ומיד ממש.

(114) נוסח תפלת העמידה.

(115) בא יו"ד, ט.

(116) ראה זח"ג רכא, א.

(117) שכולל ג' דרגות - קדשים לשון רבים, ב' דרגות, וקדש
 (הקדשים), דרגא שלישיית (ראה לקו"ת פקודי ה, א. ובכ"מ).

(118) וגם שבירי לוחות - ג' ענינים.

(119) ב"פ עשרת הדברות - עשרים, בחי' הכתר, שלכן "מקום
 ארון אינו מן המדה" (משא"כ עשרים אמה דמקום קדש הקדשים
 שבביהמ"ק*).

(120) וכמ"ש "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל", "מה
 טובו אהל שילה ובית עולמים בישובך .. משכנותיך, אף כשהן
 חרבין, לפי שהן משכנן עליהם כו" (בלק שם ובפרש"י).

(* ע"ד החיילוק שבין "מחצית השקל בשקל הקודש" (סתם) ל"עשרים
 גרה והשקל מחצית השקל" - העצם ממש והעצם כפי ששייך לפרטים
 (כנ"ל הערה 61).

1 באהבת ישראל ואחדות ישראל (ביטול סיבת
 2 הגלות¹⁰⁷), ע"י הדגשת מעלתו של כאו"א מישראל
 3 שהוא "חלק אלקה ממעל ממש".

4 [נפשיטא - שלילת הפכו, ואפילו לא ע"י
 5 אמירת דברי-מוסר - כפי שרואים במוחש שכדי
 6 להשפיע על יהודים בעניני יהדות צריכים לדבר
 7 אליהם (ועליהם) בדרכי נועם ובדרכי שלום,
 8 ובדברי אהבה וחובה.

9 וזה שמצינו שלפעמים צ"ל הנהגה הפכית, ע"ד
 10 מ"ש¹⁰⁸ "חושך שבטו שונא בנו" - ה"ז דוקא באב
 11 ובן, שבדרך כלל היחס שביניהם הוא באופן של
 12 אהבה וחובה, ועד לאהבה עצמית כו', ואז גם ההכאה
 13 (בזמן ומצב מיוחד כשיש הכרח בדבר) היא מתוך
 14 אהבה¹⁰⁹.

15 ועוד ועיקר: היחס לבנ"י הוא לא רק יחס של
 16 אב ובנים ("בנים אתם לה' אלקיכם"¹¹⁰), אלא
 17 יתירה מזה ובאין-ערוך - "ישראל וקוב"ה כולא חד".

18 וכן יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במצות
 19 הצדקה - "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"¹¹¹.

20 ויה"ר - והוא העיקר - שההחלטה בזה תביא
 21 בפועל ממש ותיכף ומיד ממש את השכר¹¹²,
 22 שתמורת ה"צדקה (ש)עשה הקב"ה בישראל
 23 שפיזרן לבין האומות"¹¹³, תהי' הצדקה האמיתית

(107) ראה יומא ט, ב.

(108) משלי יג, כד.

(109) ראה תניא אגה"ק סכ"ב: "אב רחמן חכם וצדיק המכה
 בנו כו".

(110) פ' ראה יד, א.

(111) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז.

(112) ראה תענית ח, ב. שו"ע או"ח סו"ס תקעא.

(113) פסחים פז, ב.

המשך ביאור למס' חגיגה ליום ראשון עמ' ב

6 מה לְפָנִים ומה לְאַחֲזֵר, כלומר מה יש מעבר לגבולות הרקיע
 7 ומתחת לארץ, תְּלִמּוּד לומר 'וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ שָׁמַיִם',
 8 הרי שְׁמִ'לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְּהַ הַשָּׁמַיִם' אֵתָּה שׁוֹאֵל, וְאֵין אֵתָּה
 9 שׁוֹאֵל מֵה לְמַעְלָה מֵה לְמַטָּה מֵה לְפָנִים מֵה לְאַחֲזֵר, שהם מחוץ
 10 לגבולות אלו.

1 על הָאָרֶץ, שמוותר לשאול רק מזמן בריאת האדם. אם כן, יָכוֹל לֹא
 2 יִשְׁאֵל אֲדָם מִכֵּל שְׁשֵׁת יָמֵי בְרֵאשִׁית, אלא רק מערב שבת, מזמן
 3 שנברא האדם, תְּלִמּוּד לומר 'כִּי שָׂאל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ
 4 לְפָנֶיךָ', הרי שמוותר לשאול בכל הימים הראשונים, דהיינו מהיום
 5 הראשון של בריאת העולם. יָכוֹל יִשְׁאֵל אֲדָם מֵה לְמַעְלָה ומה לְמַטָּה